

Lohusuu kool säilitab valda

**Lohusuu põhikooli direktor Helju Valdmaa sulges viimast korda enda järel kooliukse. Täna-
sest on ta pensionil, seljataga 35
tööaastat selles väikeses Ida-Vi-
ru koolis.**

Pensionil õpetajale on 1. september tavaliselt üpris nukker päev. "Ma vist sõidan selleks päevaks Lohusuust ära," arutles Helju Valdmaa paar päeva tagasi. Kooli võtmed andis ta üle oma kooli kasvandikule Aivar Altmäele, kes 300-aastast kooli tänasest alates juhib.

Kakskeelne kool juba ammustest aegadest

Lohusuu kool on eripärane selle poolest, et see on juba esimesest Eesti Vabariigist saadik olnud eesti-vene segakool.

Tartu-Peterburi maantee jagab Lohusuu pooleks. Peipsi kaldale jääb Veneküla punasest kivist õigeusu kirikuga. Sisemaa pool on eesti asula oma valge luteri kirikuga. Neid kahte küla ühendabki kool.

"Vanemad inimesed on rääkinud, et eesti ajal pidasid kaks leeri omavahel kõvasti lumesõdasid. Meie koostolemine on küll olnud väga sõbralik, nii õpilastel kui ka õpetajatel," ütles Helju Valdmaa.

Eesti taasiseseisvumise päevil tõmbas siiski üks Kohtla-Järvelt siiakan- ti kolinud poiss stendil puruks Eesti lipu. Miks te meie lippu välja ei pannud? kaitses poiss oma tegu. Tadeš, et poisi perekond on ukraina päritolu, küsis direktriks vastu: kas sa üldse tead, missugune on sinu kodumaa lipp. "Olin vist esimene inimene, kes rääkis talle rahvusest ja isamaast," meenutas Helju Valdmaa.

Ligi sajast õpilasest on venelasi kol-

mandik. Avaaktusel kõlab põhiliselt eesti keel. "Kui on vaja, suhtleme mõlemas keeles. Ka tunde annavad nii eesti õpetajad vene lastele kui vene õpetajad eesti lastele. Paljud tunnid nagu kehaline kasvatus, tööõpetus, laulmine on ühised," seletas direktriks koolielu, mis ainult kõrvalseisjale tundub tavatu.

Augusti keskel tähistas Lohusuu kool 300 aasta möödumist ajast, mil Laiuse pastor saatis oma kiriku poisid siia lugemist ja kirjutamist õpetama. Lähedal asuvas Ülejõe külas on 1763. aastal sündinud Otto Vilhelm Masing. Tema köstrist isa maja oli üks esimesi kohti, kus hakati õpetama eesti kirjakeelt. Ehkki Otto Wilhelm ise ei õppinud ega õpetanud Lohusuu koolis, on koolimaja seinal mälestustahvel ka temale.

Iga sajandilõpp toob uue koolimaja

Oktoobris saab valmis kolmekor-
ruseline valge ja avar juurdeehitus, kus
ruumide seinad on Helju Valdmaa soo-
vi järgi pastelsetes toonides: kollased,
sinised, roosad, rohelised, beežid.

Puust kahekorruseline maja, kus lapsed on seni koolitarkust kogunud, kannab aastaarvu 1899. "Selle trepi eest oleme tuletõrjele ja tervisekaitsele küll ja küll trahve maksnud," rääkis Helju Valdmaa vana koolimaja järsust puutrepist vilunult alla turnides. Uue maja lootuses ta 1980. aastal direktori koha vastu võttiski.

Vaevane oli direktriksi tee uue majani. Vahepeal oli targem päris kuss olla, sest Lohusuu kooli ähvardas teiste väikeste maakoolide saatuse.

"Poolelijäänud koolimajade projek-
tist sai Lohusuu juurdeehitus viimased
kaks vajalikku miljonit."

Uus maja on nagu samm üle sajan-

"Tahaksin, et meie kool püsiks ja meie inimesed tuleksid kodukohta tagasi," lausus 35 aastat Lohusuu koolis töötanud Helju Valdmaa.

ANU JÕESAAR

di. Helju Valdmaa lubas külalistel pilku heita vana maja kuivkäimlasse: külm ruum kahe isteauguga. Kõrvalhoones paigaldati samal ajal tänapäevast sanitaartehnikat kahhelkividega kaetud ruumi.

"Õpetajat rõõmustab eriti, et uude majja tuleb ilus söökla ja korralik köök. Siiani tegid kokad süüa tavalises taluköögis, mis alles hiljuti sai veevärgi sisse."

Tänavu alustab koolis õppetööd üle aegade kõige rohkem lapsi, ligi sada, rõõmustas Helju Valdmaa. Koolis oli kõige vähem õpilasi aastail 1975–1980, kus see arv langes 68-le.

Staažikas õpetaja kinnitas, et Lohusuu õpilased on muutunud tublimaks. 1962. aastal, kui nad koos abikaasaga siia tööle tulid, oli see tüüpiline nõukogude kool. "Õppida eriti ei tahetud. Oli palju ülekasvanud õpila-

si. Tehti palju ulakust, lõhuti kooli müöblit."

Möödunud kevadel lõpetas kolmandik lapsi klassi neljade ja viitega. 15 last saab täna aktusel kuldsete nimetähtedega päeviku, sest neil olid tunnistusel ainult viied.

"Lohusuu on kool olnud alati ka kultuurikeskus. Kui kaob kool, siis vist kaob ka vald," lausus Helju Valdmaa.

ANU JÕESAAR